بسم الله الرحمن الرحيم

انتقال خطر در بیع کالای در حال حمل

مطالعه‌ای تطبیقی در کنوانسیون سازمان ملل راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا، کد متحد تجارت آمریکا و قانون بیع اموال منقول بریتانیا

شیوبیر س. گریوال

وکیل امور شرکت‌های تجاری و اوراق بهادار

در نیوپورت بیچ کالیفرنیا

مترجم

دکتر ماشاءاله بناء نیاسری

مشاور حقوقی تجارت داخلی و تجارت بین‌المللی

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی

تهران ـ ۱۳۹۹

سرشناسه : گروال، شیوبیر اس.
: Grewal, Shivbir S.
عنوان و نام پدیداور : انتقال خطر در بیع کالای در حال حمل : مطالعه‌ای تطبیقی در کنوانسیون سازمان ملل راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا، کد متحد تجارت آمریکا و قانون بیع اموال منقول بریتانیا/شیوبیرس. گریوال ؛ مترجم ماشاءاله بناءنیاسری.
مشخصات نشر : تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: : ۶۱ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۰۹۱-۲
وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
یادداشت: : عنوان اصلی :....Risk of Loss in GoodsSold During Transit
عنوانی دیگر : مطالعه‌ای تطبیقی در کنوانسیون سازمان ملل راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا، کد متحد تجارت آمریکا و قانون بیع اموال منقول بریتانی.
موضوع : کنوانسیون سازمان ملل در مورد قراردادهای خرید و فروش بین المللی کالا (۱۹۸۰م=۱۳۵۹ : وین)
موضوع : United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980:Vienna)
موضوع : صادرات -- قراردادهای فروش -- مطالعات تطبیقی
موضوع : Export sales contracts -- Comparative studies
موضوع : قراردادها (حقوق بین‌الملل)
موضوع : Contracts(International Law)
موضوع : صادرات -- ایالات متحده -- قراردادهای فروش
موضوع : Export sales contracts -- United states
موضوع : صادرات -- انگلستان -- قراردادهای فروش
موضوع : Export sales contracts -- Great Britain
موضوع : بازرگانی بین‌المللی
موضوع : International trade
شناسه افزوده : بناء نیاسری، ماشاءاله، ۱۳۵۷ - ، مترجم
شناسه افزوده : موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش
رده بندی کنگره : K۱۰۲۸
رده بندی دیویی : ۳۴۶/۰۷۲
شماره کتابشناسی ملی : ۶۱۶۸۳۵۹

با مراجعه به فروشگاه اینترنتی شهر دانش از مزایای خرید آنلاین و تخفیف ویژه برخوردار شوید.

www.**shahredanesh**.com

عنوان: **انتقال خطر در بیع کالای در حال حمل**
مؤلف: **شیوبیر س. گریوال**
مترجم: **دکتر ماشاءاله بناء نیاسری**
ناشر: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش
ویراستار و صفحه‌آرا: نرگس صادقی
طراح جلد: نرگس صادقی
نوبت چاپ: اول
تاریخ چاپ: ۱۳۹۹
شمارگان: ۵۰۰
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۰۹۱-۲
بهاء: ۵۰,۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

تهران ـ خیابان کریمخان زند ـ خیابان سنایی ـ خیابان نهم ـ خیابان گیلان ـ پلاک ۵
کد پستی ۱۵۸۵۷۴۳۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹ تلفن: ۸۸۸۱۱۵۸۱ نمابر: ۸۸۸۱۱۵۸۰
Website: http://www.sdil.ac.ir Email: publication@sdil.ac.ir

تقدیم به

استاد دکتر سیّد حسین صفایی

حقوق‌دانی بردبار

به نام خداوند جان و خرد

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفاء می‌نماید. اندیشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علمی و تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و تنویر نظم اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهیم گردند.

قانون‌گذار فهیم و آگاه، هیچ‌گاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز از ادبیات و دکترین حقوقی کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت و هیچ‌گاه مصوبات قبلی خویش را دائمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منصفانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق که به مأموریت خطیر تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران و اساتید حقوق و فقه همت می‌گمارند علاوه‌بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند متقابلاً رسالت مهمی در غنی‌سازی ادبیات و دکترین حقوقی کشور برعهده‌دارند.

کشور ایران به‌ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل‌توجهی در توسعه کمّی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به‌مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمّی به همین میزان با توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی موردنیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش که همواره سعی داشته است علاوه‌بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به‌صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتاب‌های حقوقی در حوزه‌ها و موضوعات موردنیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات جناب آقای **دکتر ماشاءاله بناء نیاسری** در ترجمهٔ کتاب **انتقال خطر در بیع کالای در حال حمل** را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورداستفاده متولیان امر قرار گیرد.

وحید اشتیاق

فهرست مطالب

سخن ناشر ۷

یکم. مقدمه ۱۳

دوم. کنوانسیون راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا ۱۶

الف. خطر تلف مبیعی که در حال حمل فروخته می‌شود ۱۶

۱. کلّیات ۱۶

۲. مادهٔ ۶۸ کنوانسیون ۱۸

۳. چه کسی خطر تلف را به دوش می‌کشد؟ ۲۰

۴. مثال‌هایی فرضی از انتقال خطر ۲۶

(یک) مثال فرضی نخست ۲۶

(دو) مثال فرضی دوم ۳۰

سوم. کد متحد تجارت آمریکا ۳۵

الف. خطر تلف در فرض فروش کالای در حال حمل ۳۵

۱. کلّیات ۳۵

۲. مادهٔ ۵۰۹-۲ کد متحد تجارت آمریکا ۳۶

۳. مادهٔ ۵۰۱-۲ کد متحد تجارت آمریکا ۳۹

۴. سهم تقسیم‌نشده‌ای از تودهٔ انبوه مثلی ۴۰

چهارم. قانون بیع اموال منقول مادی بریتانیا ۴۶

الف. انتقال خطر و انتقال مالکیت ۴۶

ب. خطر تلف در بیع کالای در حال حمل از نظر حقوق انگلستان ۴۹

۱. کلّیات ۴۹

۲. بیع حصه‌های تقسیم‌نشده از یک تودهٔ انبوه مال مثلی ۵۲

پنجم. نتیجه‌گیری ۵۶

فهرست منابع و مآخذ ۵۹

معرفی نویسنده و قدردانی

نویسندهٔ مقاله دارای درجه کارشناسی در حقوق از دانشگاه بمبئی هند به سال ۱۹۸۲ و دارای درجهٔ کارشناسی ارشد در حقوق از دانشکدهٔ حقوق دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا به سال ۱۹۹۰ است. نویسنده در زمان نگارش مقاله در هند به حرفهٔ وکالت اشتغال داشته و نیز عضو همکار مؤسسهٔ حقوقی گراهام اند جیمز در لوس آنجلس کالیفرنیا بوده است. نویسنده مایل است مراتب سپاس خویش را از پروفسور جان هانلد، استاد [فقید] دانشکدهٔ حقوق دانشگاه پنسیلوانیا، به جهت رهنمودهای ارزنده‌ای که در جریان نگارش این مقاله ارزانی داشتند، ابراز دارد.

یکم.
مقدمه

در سال ۱۹۸۰ میلادی، کنفرانس دیپلماتیک مجمع عمومی سازمان ملل متن نهایی کنوانسیون راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا (از این به بعد، اختصاراً «کنوانسیون» نامیده می‌شود) را به‌تصویب رساند.[۱] هدف از این کنفرانس دیپلماتیک که در شهر وین برگزار شد، بازنگری و تصویب پیش‌نویس معاهده‌ای بود که کمیسیون حقوق تجارت بین‌المللی سازمان ملل (موسوم به آنسیترال) فراهم آورده بود.[۲] این کنوانسیون که از سال ۱۹۸۸ لازم‌الاجرا گردیده است[۳]، حاصل بیش از پنجاه سال مطالعه و پژوهش است.[۴]

---

۱. متن کنوانسیون ملل متحد راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا را در منبع زیر می‌توان یافت:
United Nations Conference for the International Sale of Goods, Official Records, U.N. Doc. A/Conf. 97/18, Annex I, pp. 178-190 (1981) [hereinafter Convention].

سوابق رسمی این کنوانسیون در اثر زیر مجدداً به چاپ رسیده است:
John Honnold, *Documentary History of the Uniform Law for International Sales* (1989).

همچنین، متن کنوانسیون ملل متحد راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا را در منبع زیر نیز می‌توانید یافت:
United Nations Conference for the International Sale of Goods, Official Records, U.N. Doc. A/Conf. 97/18, Annex I, pp. 178-190 (1981) [hereinafter Convention]; https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf (Last Visited March 09, 2020). (مترجم)

2. *See* Douglas E. Goodfriend, Comment, "After the Damage Is Done: Risk of Loss under the United Nations Convention on Contracts for the International Sales of Goods," Columbia Journal of Transnational Law 22 (1984): 575 n. 2.

آنسیترال وظیفهٔ یکنواخت‌سازی حقوق بیع بین‌المللی را در سال ۱۹۶۸ برعهده گرفت. نک:
John Honnold, Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention § 5 (2nd ed. 1989).

۳. کنوانسیون در یکم ژانویهٔ سال ۱۹۸۸ میلادی در کشورهای زیر لازم‌الاجرا گردید: آرژانتین، ایالات‌متحدهٔ آمریکا، ایتالیا، چین، زامبیا، سوریه، فرانسه، لسوتو، مجارستان، مصر، یوگسلاوی. نک:
Honnold, *supra* note 2, app. F at 693-94.

تا یکم اکتبر سال ۱۹۹۱ میلادی، یعنی زمان نگارش این مقاله، کنوانسیون نسبت به کشورهای زیر لازم‌الاجرا شده است: استرالیا، اتریش، بلغارستان، جمهوری شوروی سوسیالیستی بلاروس، شیلی، ←

هدف این کنوانسیون، فراهم آوردن نظم حقوقی واحد و متحدالشکل برای بیع بین‌المللی کالاست.[۵] تمرکز این معاهده بر آثار قرارداد فی‌مابین متعاملین است.[۶] در تحلیل این کنوانسیون، باید به یاد داشت که مقرّرات و احکام این کنوانسیون نقشی تکمیلی ایفاء می‌کنند و تنها برای فرضی که متعاملین شروطی را در قرارداد نگنجانده‌اند، شروطی تکمیلی عرضه می‌دارند و بدین‌سان خلأهای قرارداد را تکمیل می‌کنند[۷]؛ بنابراین، چنانچه شروط و مفاد قرارداد با احکام و مقرّرات کنوانسیون در تعارض باشد، مفاد قرارداد مقدّم خواهد بود.[۸] همچنین، متبایعین می‌توانند توافق نمایند، مقرّرات این کنوانسیون کلاً درمورد آنها اجرا نشود.[۹]

کنوانسیون برای فرض ساده‌ای که مبیع از نقطهٔ مشخصی به نقطهٔ مشخص دیگری با یک روش حمل واحد جابجا می‌شود، به این مسئله که چه کسی خطر تلف مبیع را متحمل می‌شود، به‌نحو مؤثر و مفیدی پاسخ گفته است[۱۰]؛ اما، رواج کانتینرها در صنعت حمل‌ونقل بین‌المللی، باعث پیدایش اشکال پیچیده‌تری از حمل‌ونقل شده

چکسلواکی، دانمارک، فنلاند، آلمان، عراق، مکزیک، نروژ، اسپانیا، سوئد، سوئیس، جمهوری شوروی سوسیالیستی اوکراین و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی. نک: *Id.*

اطلاعات جاری درخصوص کشورهایی که به کنوانسیون پیوسته‌اند را می‌توان ازطریق مرجع زیر به‌دست آورد:

The United Nations Treaty Section, Office of Legal Affairs, New York, N.Y. 10017, (212) 963-7958.

درحالِ‌حاضر، تعداد ۹۴ کشور عضو کنوانسیون می‌باشند. اطلاعات کنونی راجع به کشورهایی که در این کنوانسیون عضویت دارند، در پایگاه اطلاع‌رسانی آنسیترال به نشانی زیر قابل‌مشاهده است:

UNCITRAL, Status, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980), https://uncitral.un.org/en/texts/salegoods/conventions/sale_of_goods/cisg/status(Last Visited March 09, 2020). (مترجم)

4. *American Bar Association Report to the House of Delegates*, (1984) 18 International Lawyer 39, 40.
5. Honnold, *supra* note 2, § 1.
6. *Id.* § 2.
7. *Id.*
8. *See* Convention, *supra* note 1, art. 6.

(مادهٔ ۶ کنوانسیون مقرر می‌دارد: «متعاملین می‌توانند با توافق مانع اجرای کنوانسیون شوند یا ... محتوای هریک از مقررات آن را تغییر دهند.»)

9. *Id.*

۱۰. فصل چهارم کنوانسیون به مسئلهٔ انتقال خطر می‌پردازد. نک: *Id.* ch. IV.

است.[۱۱] درواقع، کانتینری که کالا را در حفاظ خود دارد، نمی‌تواند به دست خریدار برسد مگر اینکه چندین روش حمل مختلف، مثل حمل با کامیون، حمل با راه‌آهن و حمل با کشتی را پشت سر گذارد و طعم این روش‌های گوناگون حمل را بچشد.[۱۲] با اینکه برای مسئلهٔ بیع‌های متعدّد و مکرّر منعقده روی کالا درحالی‌که هنوز در جریان حمل است، من‌جمله بیع‌های زنجیره‌وار، وجود راه‌حل ضروری می‌نماید[۱۳]، اما کنوانسیون از ارائهٔ هرگونه خطوط راهنما دراین‌زمینه دوری جسته است. نبود حکمی درزمینهٔ بیع‌های متعدّد و مکرّری که بر روی کالای در حال حمل منعقد می‌شود، نقطهٔ ضعف و پاشنه آشیل فصل چهارم کنوانسیون است.

مقالهٔ حاضر این حوزهٔ تیره و تار از حقوق بیع بین‌المللی، یعنی بیع‌های متعدّد و مکرّر بر روی کالای در جریان حمل را با تأکید و توجه ویژه بر موضوع تخصیص خطر در «مبیع کلی در معینی که هنوز تقسیم نشده»[۱۴] و در ملکیت دو یا چند شخص است، موردمطالعه قرار می‌دهد. همچنین، در این مقاله خواهیم کوشید بر اساس مقرّرات کد متحد تجارت آمریکا[۱۵] و قانون بیع اموال منقول بریتانیا[۱۶] راه‌حلی را برای این مشکل بجوییم. این مقاله، کنوانسیون سازمان ملل راجع به بیع بین‌المللی کالا، مقرّرات کد متحد تجارت آمریکا و قانون بیع اموال منقول بریتانیا را با یکدیگر مقایسه کرده و موضوع تخصیص خطر را در چهارچوب هریک از این نظم‌های حقوقی موردتجزیه و تحلیل قرار خواهد داد.

---

11. Honnold, *supra* note 2, § 363.
12. *Id.*
۱۳. اصطلاح «بیع زنجیره‌وار» بدین‌نحو تعریف شده که «یک سلسله و زنجیره‌ای از فروشندگان و خریداران یک محمولهٔ واحد نفت، در قالب بیع سلف، مبیعی را دادوستد می‌کنند به این امید و انتظار که در اثر نوسانات کوتاه‌مدت قیمت، سودی ببرند.» نک:
Terry Povey, The North Sea Market "Undermining" OPEC, Fin. Times, Nov. 26, 1984, § I, p. 15, col. 3.
14. Undivided Bulk
۱۵. کد متحد تجارت آمریکا مشتمل بر دو مادهٔ اصلی درزمینهٔ خطر تلف است، یکی مادهٔ ۵۰۹-۲ و دیگری مادهٔ ۵۱۰-۲. نک: U.C.C. §§ 2-509, 2-510 (1989).
16. UK Sale of Goods Act, 1979.